

1749-08-28
Dons, Rasmus Andersen

Af H. P. Bertelsen
Fra: Eltang, N. Bjært og S. Vilstrup sogne, Kolding 1955

Gaard Nr. 2 A med Htk. 7.2.2.0 6/7 + 1.0 1/3. Nu »Buhlseje«.

I 1765 købte Anders Hansen Dons denne Gaard til Selveje for 100 Rdl. pr. Td. Htk. Han maa have været velstaaende, for i 1768 kan han sammen med Søren Bonde i Eltang købe Eltang Sogns Kongetiende af Overauditør Søren Seidelin.

En af hans Sønner, Simon Andersen Dons, arbejdede sig frem til en høj Embedsstilling under Bondefrigørelsen og endte som Etatsraad og Godsejer paa Lolland. En anden Søn fik først Slægtens Stamgaard, Donsgaard, og siden Vivgaard, og hans Datter Inger Dons fik i 1801 Gaard Nr. 3 i Lilballe, nu Hesselly. En tredje Søn, Rasmus Andersen Dons, fik i 1776 Gaard Nr. 2A efter Faderen. Han var en dygtig og fremskridtsivrig Mand, der bl. a. lavede et Overrislingsanlæg i sin Eng ved Gaasvad Bæk. Men derved kom han i Strid med de Vilstrup Bønder og Søren Enemærke i Skibdræt Mølle. Denne var ogsaa i Strid med Vilstrup Bønderne. Rasmus Andersen havde for at sætte Vandet ind over sin Eng stillet en Dæmning op for Gaasvad Bæk, men de Dæmninger, han stillede op om Dagen, rev Vilstrup Bønderne ned om Natten. Rasmus Andersen klagede derover til Amtmanden. Og samtidig klagede Ole Enemærke over, at Rs. Andersen tog Vandet fra ham ved at bruge det til Engvanding, samt over, at Bønderne i Vilstrup forsømte Oprensningen af deres Stykke af Bækken, saa at Vandet gik op i hans Eng og ødelagde den. Amtmanden gav saa Ordre til, at der skulde holdes et Forligsmøde i Kolding den 17. Maj 1794. Ved dette skyldte Vilstrupperne Rs. Andersen for, at han fyldte Bækken med Jord og Sand, saadan at de ikke kunde skaffe Vandet saa frit et Løb, som Ole Enemærke Ønskede. De protesterede mod Opsætning af Dæmninger i Bækken og vilde have, at alt skulde vedblive at være, som det havde været fra Arilds Tid, uden Dæmninger og Vanding.

Forligsmødet fortsættes den 24. Maj. Rs. Andersen fremlægger et velskrevet Indlæg, hvori han hævder at have Ret til at vande sin Eng fra Gaasvad Bækken, da denne er Skel mellem hans og de Vilstrup Jorder. Og det er »urigtigt og usandfærdigt«, naar Mændene fra Vilstrup siger, at de ikke kan holde Bækken ren paa Grund af Dæmningen. Der kunde ikke opnaas Forlig, og den 16. Sept. s. A. møder en Landvæsenskommission paa Aastedet for at dømme i Striden. Den afviste pure Møllerens Paastand, at Rs. Andersen tog Vandet fra ham. Det løb jo bare over Rs. Andersens Eng og endte i en anden Bæk, hvorfra det løb til Møllen. Overfor Vilstrupperne, der maatte vedgaa, at Bækken dannede Skel, hævder Kommissionen Rs. Andersens Ret til det halve Vand, som han maa tage ved at opsætte et Stigbord. løvrigt udtalte Kommissionen sig meget rosende om Rs. Andersen som en dygtig og vindskibelig Mand. Han har baaret sig fornuftigt ad, og deri bør han støttes og ikke hindres.³⁷⁾ For ham blev det en ærefuld Sejrr. For Vilstrup Bønderne var Nederlaget uforstaaeligt. Der skulde helt nye Slægter til at ændre deres Mentalitet.

I 1777 var Rs. Andersen bleven gift med Anne Hansdatter Buhl fra Gaard Nr. 7 i Eltang. Det blev hende, der efter Rs. Andersens tidlige Død i 1795 maatte føre Gaarden videre, indtil Sønnen Hans Buhl overtog den i 1809. Han fik ogsaa den halve Kongetiende, som han i 1816 solgte til Andr. N. Flensburg, idet han samtidig fik sin Gaard gjort helt tiendefri. I Matr. 1844 fik den Htk. 12.2.0.2 1/4 under Nr. 3. 1849 overdrog han Gaarden til Sønnen Rasmus Buhl; men i 1852 fik han den igen og havde

den til 1857, da han skøder den til en anden Søn, Andreas Buhl, der havde den til sin Død i 1888. Hans Enke Inger Cecilie Jepsen solgte den i 1901 til Søren Daugaard Hansen fra N. Bjært. Efter hans Død i 1914 sad hans Enke Henriette Buhl med Gaarden til 1938, da hun overdrog den til Sønnen Knud Daugaard Hansen.